

Шемякіна Наталія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов
Національної академії внутрішніх справ

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ АУДІЮВАННЯ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Європейський вибір нашої держави відкриває нові перспективи співробітництва з іншими країнами, сприяє зміцненню позицій України у світовій системі міжнародних відносин. У нових умовах розвитку суспільства змінюється підхід до освіти в цілому і мовної освіти зокрема. Переосмислюються концепції мовної освіти, у тому числі і для немовних вищих навчальних закладів. Зростання статусу

іноземної мови як засобу спілкування позначається не тільки на умовах, але й на змісті навчання, спонукає до пошуку нових підходів, модернізації теоретичної бази побудови системи навчання.

Успіх усної іншомовної комунікації у сфері професійного спілкування залежить від того, наскільки точно й повно сприйнята інформація. Отже, існує необхідність навчати здобувачів вищої освіти, зокрема майбутніх фахівців із права, ефективних способів розуміння іноземної мови на слух.

Можна погодитися з думкою про те, що навчання аудіювання здобувачів вищої освіти у немовних вузах буде більш ефективним, якщо: спрямувати процес навчання цього виду мовленнєвої діяльності на формування стратегій аудіювання, що являють собою спосіб досягнення мети (розуміння мовлення), обраний свідомо, навмисно і планомірно, і реалізується на основі комбінування знань, навичок і вмінь сприйняття і розуміння іноземної мови на слух [3, с. 87].

Аудіювання є складним психолінгвістичним процесом сприйняття, розпізнавання й розуміння мови, який супроводжується переробкою отриманої інформації, що зумовлено лінгвістичним і практичним досвідом реципієнта і передбачає рефлексивну оцінку цієї інформації у внутрішній мові. У сучасній методиці виділяють чотири основних механізми аудіювання: мовний слух, пам'ять, ймовірнісне прогнозування, механізм артикулювання [4, с.78]. Основними методичними прийомами навчання аудіювання є аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, імітація, розвиток навичок слухового сприймання та слухової пам'яті, обговорення, дискусія та ін.

На результативність процесу аудіювання впливають такі чинники:

- мовне оформлення аудіотексту (фонетичні, лексичні, граматичні засоби);
- композиційно-сміслова структура аудіотексту, спосіб викладу та предмет мовлення;

•форма мовлення (монологічна, діалогічна, діалого-монологічна, полілогічна);

• умови, в яких відбувається аудіювання (обсяг і якість звучання тексту, індивідуальні особливості голосу мовця, темп мовлення, різноманітність інтонаційних відтінків, незворотність слухової реакції, різні джерела інформації, специфічні лінгвокультурні одиниці інформації).

Робота з навчання аудіювання включає декілька етапів.

1. Підготовчо-мотивуючий етап: студентам пропонуються вправи, спрямовані на розвиток умінь орієнтуватися у мовленнєвій ситуації (визначення теми, змісту аудіотексту за його назвою, планом та ін.).

2. Тренувальний етап: передбачає відпрацювання мовного матеріалу, що міститься в аудіотексті. Можливе використання різноманітних вправ (фонетичних, імітативних, лексико-граматичних, комбінованих, трансформаційних та ін.).

3. Перше прослуховування і контроль спрямовані на формування умінь глобального розуміння повідомлення. Виконуються інформативні вправи (відповіді на питання, спростування твердження та ін.).

4. Друге прослуховування і контроль передбачають прослуховування аудіотексту з установкою на його детальне й критичне розуміння.

Особлива роль належить коригувальним вправам репродуктивного та контролюючого характеру, прагматико-комунікативним вправам (ініціативним, ситуативним, описовим, композиційним, ігровим), спрямованим на розвиток умінь компресії, інтерпретації та оцінки почутого.

Комунікативне аудіювання як вид мовленнєвої діяльності націлене на сприйняття й розуміння усного мовлення при його одноразовому прослуховуванні. У методичній літературі залежно від комунікативної установки виділяються :

- аудіювання з розумінням основної інформації, що передбачає обробку смислової інформації аудіотексту з метою відокремити нове від відомого, істотне від неістотного та ін.;

- аудіювання з повним розумінням змісту або детальне аудіювання. Повне, точне й швидке розуміння усної мови стає можливим у результаті автоматизації операцій сприйняття звукової форми, розпізнання її елементів, синтезування змісту на їх основі;

- аудіювання з вибіркоким розумінням інформації. Такою інформацією можуть бути важливі аргументи, деталі, ключові слова, приклади або конкретні дані;

- сприйняття на слух і розуміння усного монологічного мовлення, спрямованого на передачу інформації.

Критерії оцінки правильності розуміння аудіотексту:

- повнота, точність і глибина розуміння змісту тексту;
- визначення теми (головної ідеї) ;
- адекватність сприйняття основної інформації смислових частин повідомлення;

- інтерпретація характеристик співрозмовників (соціальних, вікових, психологічних та ін.);

- визначення комунікативних намірів учасників (порада, запит інформації, обмін інформацією).

Високий рівень сформованості аудитивних умінь передбачає уміння максимально повно розуміти зміст аудіотексту, адекватно сприймати соціокультурні та емоційно- експресивні особливості мови мовця, інтерпретувати імпліцитно виражений зміст.

Формуванню аудитивних умінь значно сприяє застосування інноваційних технологій, які підвищують пізнавальну активність здобувачів вищої освіти , мотивацію їх мовленнєвої діяльності, готовність до сприйняття й розуміння навчального матеріалу.

Список використаних джерел

І.Гончар И.А. Аудирование иноязычного текста как объект лингвистики и методики // Вестник С.-Петербургского университета. Сер. 9. - 2011. - Вып. 4. - С. 118-120.

2. Гончар И.А. Модель обучения аудированию иноязычного текста. - МИРС, 2010. - № 1. - С. 86-92.

3. Михина А.Э. К вопросу формирования стратегий аудирования у студентов при изучении иностранного языка [Текст] // Лингвистика и межкультурная коммуникация в современном мире: Материалы международной научнопрактической конференции. В 2-х частях. Ч. II. - Чита: Изд-во ЗабГГПУ, 2007. - С. 76 - 87.

4. Соловйова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителей - М.: Просвещение, 2002. - 239 с.